

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטעפסק זצוק"ל בן רבי משה זצ"ל, נלב"ע ביום א' אייר תקמ"ח.

מובא בספר הקדוש דברי שמואל להרה"ק מסלונים זצוק"ל, שהרה"ק הרבי רבי מענדל'ע מויטבסק זצוק"ל אמר על עצמו שהוא שפל יותר מכולם, ולכן כשהוא מתעלה הרי הוא מעלה אתו את כולם, כדרך שאם מגביהים את יסוד הבנין מתרומם כל הבנין יחד אתו.

הרבי רבי מענדל'ע מויטבסק זצוק"ל היה לו חסיד מורם מעם בשם ר' איצ'לע מקוידנינוב, שהיה בעל מדריגה, עד שרבו הרבי רבי מענדל'ע אמר עליו: כשהוא יחד אתי עומד עליו שליש העולם.

הרבי הקדוש מתולדות אהרן זצוק"ל מביא בספרו דברי אמונה, שהרבי רבי מענדל'ע ישב פעם בביתו במוצאי שבת קודש ואמר לעצמו: "למה אני הוא הרבי, ור' איצ'לע הוא החסיד? הוא היה צריך להיות הרבי ואני החסיד?". וכך הוא חזר ואמר לעצמו כמה פעמים בפנים בוערות. לפתע הגיע ר' איצ'לע, והשמש של הרבי היה בטוח שכעת הרבי יאמר לרבי איצ'לע: למה באת אלי? הרי אני צריך לנסוע אליך? אולם כשנכנס ר' איצ'לע פנה אליו הרבי רבי מענדל'ע ואמר לו: איצ'לע, קח גפרור ותדליק לי את הלולקע [-המקטרת]! כמובן שר' איצ'לע רץ מיד בזריזות ובפחד לקיים את מצותו רבו.

השמש הסתכל ותמה מאד, אך הרבי רבי מענדל'ע שהרגיש במחשבתו פנה אליו ואמר לו: אצל משה רבינו כתיב "והאיש משה עניו מאד", מה אתה חושב, שמשה רבינו אמר לכל אחד אתה גדול יותר ממני? משה היה מנהיג ישראל וגדול הדור, הוא ישב על כסא הרבנות וכל העם עמדו סביבו, ואף על פי כן מעידה עליו התורה "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", כי הוא היה בעיני עצמו שפל יותר מכל האדם אשר על פני האדמה.

לפני פטירתו צוה הרה"ק מויטבסק לבנו יחידו רבי משה זצ"ע, שלא יקח עליו שום התמנות, שיאהב את הפחות מישאל, שיתרחק משקר בכל כוחו אפילו לשם שמים, שלא יחתום את שמו "בהרב", שלא יאמר דברי תורה בשמו, ושעל מצבתו לא יחקקו שום שבח כי אם מוהר"ר מנחם מענדל'ע.

לפני הסתלקותו נאנח הרבי רבי מענדל'ע מויטבסק זצוק"ל ואמר: "אוי לי מפניו! אוי לי מגיאותי! כשסיפר זאת הרה"ק רבי נח מלעכאוויטש זצ"ע הפטיר: "הפניות של הרבי רבי מענדל'ע לא היו מפני אנשים ח", כי במה נחשבו, כוונתו היתה על פניות של רוב תענוג בעבודתו יתברך..."

לאחר מכן צעק הרה"ק מויטבסק לעומדים לפניו: "סורו נא מעלי, כי הנה ה' ניצב עלי", וכך עלתה נשמתו למרומים.

מה זוכה יהודי שמחדש חידושי תורה בשבת קודש

אַרְאֶפְנֶעְלֶאזְט אָפֿאַר טְרַעַרן [-הזלתי כמה דמעות]. הוא מביא בספרו 'בדידי הוה עובדא' (עמוד צ"ח) ואני אקריא את לשונו: "בחסדי השם יתברך עלי הנני משתדל לחדש איזה דבר גדול או קטן מידי שבת בשבתו, ולהעלות הדברים על הכתב במוצאי שבת קודש, ושמן לבי ותעלזנה כליותי בראותי את דברי הזוהר הקדוש פרשת שלח, דכמה יקרה ועטרה מעטרין לאביו של המחמד חידושי תורה בשבת קודש, ובוודאי שיהיו דברי אלה שהנני מתאמץ לחדש בשבת קודש, לנחת רוח ולעטרה על ראש אבותי היקרים בגנזי מרומים, והיה זה שכרי. וראה גם בישמח משה באגרת שכותב לבנו יקרו, שעל ידי חידושי תורה שיחדש בשבת קודש יקיים מצות כיבוד אב על האופן המעולה ובשלימות. עייץ שם לישון הקדוש. אין לו נחת רוח ותענוג עולם כמו בשמעו חידושי תורה היוצא מבנו וכו'.

היה שווה כל הספר 'בדידי הוה עובדא' בשביל השורות האלו!

פנינה נוספת מצאתי בספר 'שדה צופים' בפתחה למסכת יבמות (שאנחנו לומדים כעת בדף היומי), שם הוא מביא מורא'דיגע זאך, בשם ספר 'מנחת יהודה וירושלים' שמביא מהרב הקדוש מקאמאראנא זצוק"ל איך זכה מרן הבעל שם טוב זצ"ע בפעם הראשונה להתגלות אור הגנוז. היה זה בשעה שעסק בלימודו במסכת יבמות, ואז לפתע נתמלא הבית כולו אורה.

נברך את הגאון הרב שמואל דוד הכהן שיזכה להגדיל תורה, להמתיקה ולהאדירה, מתוך נחת הרחבה ושמחה, ויפוצו מעיניו חוצה.

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ט אדר א', חגיגה דף כ"א)

הקויטל של הבית ישראל שנפל באמצע התפילה

הייתי בשבת קודש בויז'ניץ, שם שמעתי סיפור מרטיט מאחד החסידים שסיפר שהוא היה בחור בעת הסתלקותו של מרן הרבי הקדוש הבית ישראל מגור זצוק"ל. מרן הרבי הקדוש הישועות משה מויז'ניץ זצוק"ל ביקש כמה שבועות לפני הפטירה שייכתבו לו על דף את שמו של הרבי הבית ישראל, שהקויטל עם השם יהיה בתוך הסיפור. יום לפני הפטירה, כשהרבי הישועות משה אחז בתפילת רפאינו, נפל הקויטל של הרבי הבית ישראל על הרצפה...

אפשר להוסיף על כך נקודה מעניינת, שבזמן שהרבי הישועות משה היה אצל הרבי הבית ישראל לבקש ממנו שיעורר רחמי שמים על אביו הרבי האמרי חיים זצוק"ל

התיקון הגדול בלימוד מסכת יבמות

מצאתי חיזוק בדבריו הנפלאים של משגיח ישיבת תורה ודעת הגאון הצדיק רבי משה וולפסון שליט"א, הקב"ה יאריך ימיו ושנותיו מתוך בריות גופא, שיזכה להמשיך להשפיע על כלל ישראל.

בדבריו הוא מביא שמסכת יבמות היא מהמסכתות החמורות, כפי שכתוב בזוהר הקדוש (ברעיא מהימנא פרשת כי תצא דף רע"ו ע"א) ברמז הפסוק "עני ורוכב על החמור" שתיבת עני' ראשי תיבות עירובין נ'דה יבמות. ועוד הוא מביא מהרמב"ן שסוד הייבום הוא ענין תיקון הנפשות, והענין הוא כל כך גבוה, שאין לשום בריה השגה בנושא הזה. ולא רק שאין לשום בריה השגה, אלא אפילו מלאכים ושרפים אינם מבינים כלל ענין זה, רק בורא עולם בעצמו חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח. וכמו שבגנזי מרומים ענין זה קשה כל כך, כמו כן ההלכות בפשטות התורה הם כל כך קשים.

לכן עיקר תיקון הנפשות הוא על ידי גייעה. אנחנו צריכים להתייגע ולעמול להבין את העניינים, וכשאנחנו מתייגעים ולומדים את דיני הייבום, זה פועל בשמים תיקוני נפשות, שעל ידי לימודינו למטה נפעלים התיקונים בעולמות העליונים. זה רק על ידי גייעה רבה, אם הוא רוצה לתקן את נפשו הוא צריך גייעה רבה.

אז שניכר בזכות לימוד מסכת יבמות לתקן את נשמותינו ורוחותינו ולכלל השפע שבעולם.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ו' אדר ב', יבמות דף ב')

כמה חשוב לחדש בשבת קודש חידושי תורה

יום חג היה לי אתמול. שליח מגיע ומוריד לי בפתח הבית את שתי הקרטונים. ס'איז מיר גענווארן לעקטיג [נהיה לי אור בעינים], כל הבית נתמלא אור. הגיעו הספרים 'בדידי הוה עובדא' ו'שדה צופים' על כל הש"ס מהגאון הנודע רבי שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א מארה"ב שטרם לשלוח לי את הספרים הנפלאים שלו. לקחתי לידי את הספר 'בדידי הוה עובדא' ופשוט לא יכולתי להניח אותו מהיד. עברתי על כל הספר מכריכה לכריכה. דברים נפלאים ונשגבים מגדולי ישראל זכר צדיקים וקדושים לברכה, ולהיבדל לחיים ארוכים מגדולי ישראל שליט"א. הפלא ופלא, כמה חיזוק זה נותן! והספרים 'שדה צופים' על כל הש"ס בעיון ובפלפול, פשוט מעניקים ללומד א געוואלדיגע חשקת התורה.

אבל הגאון האדיר הזה גרם לי לדמעה בעין. איך האב

מיני מתיקה

רמיה הנביא (ט"ו י"ט) אומר: "לִכֶּן כֹּה אָמַר ה' אִם תָּשׁוּב וְאָשִׁיבָה לְפָנַי תַּעֲמֹד, וְאִם תּוֹצִיא יָקָר מְזוּלָל כְּפִי תִהְיֶה, וְשָׁבוּ הַמָּה אֶלְיָךְ וְנִתְּנָה לָא תָשׁוּב אֲלֵיהֶם". אומר רש"י הקדוש: "תוציא יקר מזולל, אם תוציא אדם הגון מאדם רשע שתחזירו למוטב. כפי תהיה, שאני גזר גזירה ואתה מבטלה". מורי ורבותי, קבלנו רצפט, מרשם ברור, מי יכול לבטל גזירה, מי שמוציא "יקר מזולל".

חשבתי על כך רמז בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, על לשון הגמרא שלמדנו במסכת מועד קטן (דף ד') "כיון דשתו מיניה רבים כרבים דמי", כשיהדי זוכה להיות מזכה הרבים, ורבים שותים מדבריו, אז גם כשהוא בהתבודדות, כשהוא יחיד, יש לו את כח הרבים, כי באותה שניה הרבים מטיבים את מעשיהם בגללו.

שהיה מוטל על ערש דוי, אמר לו הרבי הבית ישראל שיקבל עליו פעילות יתר בהנהגה של עדת וז'ניץ, בתור סגולה לאריכות ימיו של הרבי האמרי חיים. והרבי הבית ישראל הסביר, שהמדרש אומר עד שלא הגיע שמשו של משה זרחו שמשו של יהושע. ואם כן שמה הגיע זמנו למלוך, ועקב זה עלולים חלילה לסלק את הרבי הקדוש האמרי חיים מן העולם, ועל כן העצה היא שיתחיל לנהוג שררה, וממילא יאריך בכך את שנותיו של רבינו האמרי חיים.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ד' אדר ב', חגיגה דף כ"ו)

מה פועל הטיש של הרבי

למדנו בדף היומי (מסכת חגיגה דף כ"ז ע"א): "רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוניהו, בזמן שביית המקדש קיים מבזה מכפר על אדם, עכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו".

מצאתי ווארט יפה מאוד על כך בספר הנפלא 'יפה שיחתם'. אחד מתלמידיו של מרן שר התורה הרבי האבני נזר מסוכטשוב צוק"ל, היה ר' שמעון חיים טשורטקובער. בערוב ימיו הוא היה גר בלונדון. ר' שמעון חיים אמר בשם רבו הקדוש האבני נזר, שמה שהטישים של האדמורי"ם פעלו בכלל ישראל, יבינו על בוריו רק כשמישיח צדקנו יבוא.

ופעם הוא שמע שמרן הרב מפנובויץ' צוק"ל אמר שהוא מוכן לקבל את כל מנהגי החסידים, חוץ מהטישים. הוא לא יכול להבין מה הענין שכמה מאות יהודים עומדים ורואים את הרבי שאוכל סעודת שבת. הלך ר' שמעון חיים אל הרב מפנובויץ', ומסר לו את דברי רבו האבני נזר צוק"ל, והרב מפנובויץ' הפליא מאד את דבריו.

הוסיף על כך הגאון הצדיק רבי אלחנן הלפרין צוק"ל אב"ד גולדס גרין, שהגמרא הנ"ל בחגיגה אומרת שבזמן שאין בית המקדש קיים שולחנו של אדם מכפר עליו. אומר רש"י: "שולחנו מכפר עליו - בהכנסת אורחים". אבל לפעמים היא אליה וקוץ בה, שאם העניים מתקבצים על שולחנו הרי הם מתביישים מאד, עולם חשך בעדם. לא נעים להם שכולם יראו שהם עניים. אבל בטיש של הרבי, שם אוכלים גם העשירים וגם העניים, וכולם שווים לטובה, כל אחד מרגיש שם אהבה ורעות של קדושה, ושם זה באמת שולחנו של אדם מכפר עליו.

לסיום מסכת חגיגה, מצאתי חיזוק נפלא בדבריו של מאור הגולה רבינו חננאל. דברי חיזוק לאחינו באוקריינה הנתונים בצרה ובשביה, דברי חיזוק לכלל מסיימי מסכת חגיגה. וכך לשונו של רבינו חננאל: "סליקא לה מסכת חגיגה, הא-ל-סיך ממנו אף ורוגז וחימה ותוגה". ארבע לשונות שבורא עולם יסיר מאיתנו בזכות שלמדנו וסיימנו את מסכת חגיגה.

(מתוך הפתיחה לשיעור, ה' אדר ב', חגיגה דף כ"ז)

סימן לעבירה

השבוע נלמד בדף היומי (יבמות דף ט' ע"ב): "אמר רב נחמן, סימן לעבירה הדרוקן". מסביר רש"י הקדוש: "פניהן של עוברי עבירה מוריקין".

מרן הרבי הקדוש האמרי חיים מו"ז'ניץ צוק"ל דיבר פעם על אלה המדפיסים ספרים על מחלוקות שהתחוללו בדורות הקודמים. וכך היה מנמק את דבריו: פעם כשבת ישראל הלכה להדליק נרות שבת קודש ורצתה שהשלחן לא יהפוך לבסיס לדבר האסור, היתה מוציאה ספר קודש מהארון ומניחה על השלחן. אולם בימינו כשהיא תוציא ספר כזה מהארון ותניח על השלחן, היא לא יודעת שבמקום שהשלחן יהפוך לבסיס לדבר המותר הוא יהפוך לבסיס לדבר האסור...

בזה פירש הרבי הקדוש בדרך צחות את דברי הגמרא "סימן לעבירה הדרוקן", כי המילה "דרוקן" באידיש פירושה להדפיס, רמז שלפעמים על ידי הדפסת ספר נעשית עבירה...

מילים נרגשות בפתיחת השיעור לכבוד הוצאת הספר החדש "מתיקות הדף היומי"

"ואילו פינו מלא שירה כים אין אנחנו מספיקים להודות". אין מילים שיכולים לתאר את ההתרגשות לזכות לברך שהחיינו בשם ומלכות על הספר החדש 'מתיקות הדף היומי', מקובץ מכל מאה הגליונות הראשונים. זר לא יבין זאת. לא יכולתי לעצום עין הלילה מהתרגשות.

בבוקר חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא רמז בפסוק בפרשת ויחי "המלאך הגואל אותי מכל רע וכו' ויקרא בהם שמי ושם אבותי", "אבותי" זה אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי בן רבי בנימין זכר צדיק לברכה, ו"אבותי" זה אביהם של ישראל, דער פלאם פייער, הרבי שלי, הרבי של כלל ישראל, מרן הבאר יעקב מנדבורנה זכר צדיק וקדוש לברכה. "ויקרא בהם שמי ושם אבותי", די הייליגע טאטעס זאלן זיך נישט שעמען מיט מיר, און איך זאל זיי נישט פארשעמען [-שאבותי לא יתביישו בי, ואני לא אבייש אותם].

כמה קשה לי שהם לא לידי, בפרט כעת כשזכיתי להוצאת הספר. כמה קשה לי שהשבוע נחטף מאתנו רבן של כל בני הגולה, שכל הספר 'מתיקות הדף היומי' זה מכוחו ובזכותו... אבל תפקידו של יהודי הוא 'התחזקת', זיך שטארקן [-להתחזק], 'וחזקת והיית לאישי' [במילה אי"ש מרומז שמי]...

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"א אדר ב', יבמות דף י"ז)

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד הרה"ג רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א אודות הגמרא יבמות (דף ט"ז ע"א) על רבי עקיבא שרבי דוסא אמר לו: אתה הוא עקיבא ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו, נמצא רמז נאה בפירוש "אהבת איתן" על עין יעקב, שתיבות "מסוף עולם ועד סופו" עולין בגימטריא תקס"ד, והרמז בזה הוא כי תקס"ד פעמים מזכר התנא רבי עקיבא בש"ס.

רמז זה ראיתי בקונטרס הנפלא "כי ישאלך בנך" של הגאון אב"ד האג שליט"א.

מוקירו ומעריכו, משה לייב רוטנר, רמת ויז'ניץ חיפה

פעם התקשר תלמיד אל מרן הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא ראש ישיבת באר יעקב צוק"ל לכבד אותו בסנדקאות, אך מרן ראש הישיבה סירב. הלה הפציר, והראש ישיבה נשאר בסירובו, כשהוא מנמק כי הוא לא יכול לעזוב את הישיבה. אחד מהמקורבים שמע את השיחה, פנה אל הראש ישיבה ושאל: "למה הראש ישיבה מסרב לסנדקאות?" ענה לו הגאון צ"ל: "למה אני צריך לנסוע לברית כדי לפגוש את אליהו הנביא, כשכאן בישיבה אני פוגש את הרבוננו של עולם בעצמו בתוך הגמרא!?"

נקודה למחשבה: